

Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája (1992)

EURÓPA TANÁCS

Európa Szerződések
ETS No. 148

A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek
Európai Chartája

Strasbourg, 1992.X.2.

Preambulum

Az Európa Tanácsnak a jelen Kartát aláíró tagállamai,

figyelembe véve, hogy az Európa Tanács célja a tagjai közötti mind szorosabb egység létrehozása, különösen a közös örökségüket alkotó eszmények és elvek védelme és elősegítése végett,

figyelembe véve, hogy Európa történelmi regionális vagy kisebbségi nyelveinek - amelyek közül néhányat az esetleges eltűnés veszélye fenyeget - védelme hozzájárul Európa kulturális gazdagságának és hagyományainak megóvásához és fejlesztéséhez,

figyelembe véve, hogy valamely regionális vagy kisebbségi nyelv magánéleti és közéleti gyakorlásának joga az Egyesült Nemzeteknek a Polgári és Politikai Jogokról szóló Nemzetközi Egyezségokmányában foglalt elveknek megfelelően és az Európa Tanácsnak az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló Egyezménye szellemében elidegeníthetetlen jog,

tekintettel az EBEÉ keretei között végzett munkára, különösen az 1975. évi Helsinkii Záróokmányra és az 1990. évi Koppenhágai Találkozó dokumentumára,

hangsúlyozva a kulturális kölcsönhatás és a többnyelvűség értékét, és tekintettel arra, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelme és támogatása nem történhet a hivatalos nyelvek és azok megtanulása szükségességének a hátrányára,

tudatában annak, hogy Európa különböző országaiban és régióiban a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelme és fejlesztése fontos hozzájárulás egy olyan Európa felépítéséhez, amely a nemzeti szuverenitás és a területi integritás keretei között a demokrácia és a kulturális sokrétűség elvein alapul,

figyelembe véve az európai országok különböző régióiban létező sajátos feltételeket és történelmi hagyományokat,

az alábbiakban állapodtak meg:

I. Rész

Általános rendelkezések

1. Cikk - Meghatározások

A jelen Karta vonatkozásában:

- a. "regionális vagy kisebbségi nyelvek" kifejezés alatt azon nyelvek értendők
 - i. amelyeket valamely állam adott területén az állam olyan polgárai hagyományosan használnak, akik az állam fennmaradó népességénél számszerűen kisebb csoportot alkotnak, és
 - ii. amelyek különböznek ezen állam hivatalos nyelvétől/nyelveitől, azonban ez nem

foglalja magába sem az állam hivatalos nyelvének/nyelveinek dialektusait, sem a bevándorlók nyelveit;

b. a "regionális vagy kisebbségi nyelv használatának területén" az a földrajzi körzet értendő, ahol ez a nyelv olyan számú személy kifejezési eszköze, amely indokolja a jelen Karta által előírt különböző védelmi és ösztönző intézkedések meghozatalát;

c. a "területhez nem köthető nyelveken" az állam polgárai által beszélt olyan nyelvek értendők, amelyek különböznek az állam lakosságának többi része által beszélt nyelvtől vagy nyelvektől, de amelyeket, bár az állam területén hagyományosan beszélnek, nem lehet egy külön földrajzi körzethez kapcsolni.

2. Cikk - Kötelezettségvállalások

1. Mindegyik Fél vállalja, hogy a II. Rész rendelkezéseit valamennyi, a területén használt és az 1. Cikk definícióinak megfelelő regionális vagy kisebbségi nyelvre alkalmazza.

2. Minden Fél a 3. Cikknek megfelelően a megerősítés, elfogadás vagy jóváhagyás időpontjában megjelölt minden nyelv kapcsán vállalja, hogy a jelen Karta III. Részének rendelkezései közül legkevesebb harmincöt bekezdést vagy pontot alkalmaz, éspedig legalább hármat-hármat a 8. és 12. Cikkből és egyet-egyét a 9., 10., 11. és 13. Cikkből.

3. Cikk - Gyakorlati intézkedések

1. Minden Szerződő Állam megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratában megjelöl minden olyan regionális vagy kisebbségi nyelvet, illetve területe egészén vagy annak részén kevésbé elterjedt hivatalos nyelvet, amelyekre a 2. Cikk 2. bekezdésének megfelelően kiválasztott bekezdéseket alkalmazzák.

2. Minden Fél, bármely későbbi időpontban értesítheti a Főtitkárt, hogy a Karta bármely más, a megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratában meg nem jelölt bekezdéseinek rendelkezéseiből fakadó kötelezettségeket elvállalja, továbbá, hogy a jelen Cikk 1. bekezdését más regionális vagy kisebbségi nyelvekre, illetve más, területének egészén vagy annak részén kevésbé elterjedt hivatalos nyelvekre is alkalmazza.

3. Az előző bekezdés szerinti kötelezettségvállalások a megerősítés, elfogadás vagy jóváhagyás elválaszthatatlan részét képezik, és közlésük időpontjától ugyanolyan joghatást váltanak ki.

4. Cikk - A fennálló védelmi rendszerek

1. A jelen Karta egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, mint amely korlátozza vagy lerontja az Emberi Jogok Európai Egyezménye által biztosított jogokat.

2. A jelen Karta rendelkezései nem érintik azoknak a valamely Fél területén létező, illetve megfelelő kétoldalú vagy sokoldalú nemzetközi megállapodások által előírt rendelkezéseknek az érvényét, amelyek a regionális vagy kisebbségi nyelvek helyzetét vagy a kisebbségekhez tartozó személyek jogi státusát kedvezőbben szabályozzák.

5. Cikk - Fennálló kötelezettségek

A jelen Kartában semmi sem lehet oly módon értelmezhető, mintha az feljogosítana bármely olyan tevékenység kezdeményezésére vagy lépés megtételére, amely sérti az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljait vagy egyéb nemzetközi jogi kötelezettségeket - ideértve az államok szuverenitásának és területi integritásának elvét.

6. Cikk - Tájékoztatás

A Felek gondoskodnak arról, hogy az érintett hatóságok, szervezetek és személyek a jelen Karta által létesített jogokról és kötelezettségekről tájékoztatást kapjanak.

II. Rész

A 2. Cikk 1. bekezdésének megfelelően követett célok és elvek

7. Cikk - Célok és elvek

1. A Felek a regionális vagy kisebbségi nyelvek vonatkozásában azokon a területeken, ahol ezeket a nyelveket használják, mindegyik nyelv helyzetének megfelelően politikájukat, jogalkotásukat és gyakorlatukat az alábbi célokra és elvekre alapítják:

- a. a regionális vagy kisebbségi nyelveknek mint a kulturális gazdagság kifejezésének az elismerése;
- b. minden egyes regionális vagy kisebbségi nyelv földrajzi körzetének tiszteletben tartása annak érdekében, hogy a fennálló vagy később létesítendő közigazgatási felosztás ne képezze e regionális vagy kisebbségi nyelv támogatásának akadályát;
- c. a regionális vagy kisebbségi nyelvek megóvása érdekében, azok fejlesztését szolgáló, határozott támogató lépések szükségessége;
- d. a regionális vagy kisebbségi nyelveknek a magánéletben és közéletben, szóban és írásban való használatának megkönnyítése és/vagy bátorítása;
- e. a jelen Karta által szabályozott területeken, valamely regionális vagy kisebbségi nyelvet használó csoportok és ugyanannak az államnak azonos vagy hasonló nyelvet használó egyéb csoportjai közötti kapcsolatok megőrzése és fejlesztése, valamint az államnak eltérő nyelveket használó egyéb csoportjaival kulturális kapcsolatok létesítése;
- f. a regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatása és tanulása megfelelő formáinak és eszközeinek biztosítása minden megfelelő szinten;
- g. olyan eszközök biztosítása, melyek lehetővé teszik valamely regionális vagy kisebbségi nyelvet használó körzetben lakók, de e nyelvet nem beszélők számára, hogy amennyiben kívánják, elsajátíthassák e nyelvet;
- h. a regionális vagy kisebbségi nyelveknek egyetemeken vagy ezzel egyenértékű intézményekben történő tanulásának és kutatásának támogatása;
- i. a jelen Karta által szabályozott területeken a nemzetközi cserék megfelelő formáinak támogatása két vagy több államban azonos vagy hasonló formában használt regionális vagy kisebbségi nyelvek vonatkozásában.

2. A Felek vállalják, hogy ha azt még nem tették volna meg, megszüntetnek minden indokolatlan megkülönböztetést, kizárást, megszorítást vagy előnyben részesítést, amely valamely regionális vagy kisebbségi nyelv használatát érinti, és célja az, hogy e nyelv megőrzésétől vagy fejlesztésétől elbátortalanítson, vagy azt veszélyeztesse. A regionális vagy kisebbségi nyelvek érdekét szolgáló különleges intézkedések meghozatala, melyek célja, hogy az ezeket a nyelveket használó és a lakosság többi része közötti egyenlőség kiteljesedjen, vagy hogy különleges helyzetüket figyelembe vegyék, nem minősül az elterjedtebb nyelveket használókkal szemben hátrányos megkülönböztetésnek.

3. A Felek vállalják, hogy a megfelelő eszközökkel elősegítik az ország összes nyelvi csoportjai közötti kölcsönös megértést, különösen azt, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek iránti tisztelet, megértés és tolerancia elvét az országban folyó oktatás és képzés céljai közé foglalják, és a tömegtájékoztatási eszközöket ugyanezen célok követésére bátorítják.

4. A Felek vállalják, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelveket illető politikájuk kialakítása során figyelembe veszik az ezeket a nyelveket használó csoportok által jelzett szükségleteket és kívánságokat. A Feleket arra bátorítják, ha szükséges, hozzanak létre olyan szerveket, amelyek a regionális vagy kisebbségi nyelveket érintő minden kérdésben tanácsokat adhatnak a hatóságoknak.

5. A Felek vállalják, hogy mutatis mutandis alkalmazzák a fenti 1-4. bekezdéseket a területhez nem

köthető nyelvekre. E nyelvek esetében azonban a jelen Karta hatályosulását szolgáló intézkedések természetét és terjedelmét rugalmasan kell meghatározni, figyelembe véve a kérdéses nyelvet használó csoportok szükségleteit és kívánásait, tiszteletben tartva hagyományait és jellemzőiket.

III. Rész

A regionális vagy kisebbségi nyelveknek

a közéletben való használatát elősegítő intézkedések

a 2. Cikk 2. bekezdése értelmében vállalt kötelezettségekkel összhangban

8. Cikk - Oktatásügy

1. Az oktatásügyet illetően a Felek azokon a területeken, ahol ezeket a nyelveket használják, e nyelvek mindegyike helyzetének megfelelően, és anélkül, hogy az állam hivatalos nyelvének/nyelveinek oktatása hátrányt szenvedne, vállalják, hogy

a. i. elérhetővé teszik az iskolaelőkészítő oktatást az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken, vagy

ii. elérhetővé teszik az iskolaelőkészítő oktatás lényegi részét az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken, vagy

iii. a fenti i. és ii. szerinti intézkedések valamelyikét legalább azokra a tanulókra alkalmazzák, akiknek családja ezt kívánja, és létszáma elegendőnek minősül, vagy

iv. amennyiben a közhivataloknak nincs közvetlen hatáskörük az iskolaelőkészítő oktatás tekintetében, elősegítik és/vagy bátorítják a fenti i. és iii. szerinti intézkedések alkalmazását;

b. i. elérhetővé teszik az általános iskolai oktatást az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken, vagy

ii. elérhetővé teszik az általános iskola lényegi részét az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken, vagy

iii. biztosítják, hogy az érintett regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatása az általános iskolai tanrend integráns részét képezze, vagy

iv. a fenti i.-iii. szerinti intézkedések valamelyikét legalább azokra a tanulókra alkalmazzák, akiknek családja ezt kívánja, és létszáma elegendőnek minősül;

c. i. elérhetővé teszik a középiskolai oktatást az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken, vagy

ii. elérhetővé teszik a középiskola lényegi részét az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken, vagy

iii. biztosítják, hogy az érintett regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatása a középiskolai tanrend integráns részét képezze, vagy

iv. a fenti i.-iii. szerinti intézkedések valamelyikét legalább azokra a tanulókra alkalmazzák, akik kívánják, vagy adott esetben, akiknek családja kívánja, és létszáma elegendőnek minősül;

d. i. elérhetővé teszik a szakközépiskolai és szakmunkásképzést az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken, vagy

ii. elérhetővé teszik a szakközépiskolai és szakmunkásképzés lényegi részét az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken, vagy

iii. biztosítják, hogy az érintett regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatása a szakközépiskolai és szakmunkásképzési tanrend integráns részét képezze, vagy

iv. a fenti i.-iii. szerinti intézkedések valamelyikét legalább azokra a tanulókra alkalmazzák, akik kívánják, vagy adott esetben, akiknek családja kívánja, és létszáma elegendőnek minősül;

e. i. elérhetővé teszik az egyetemi és más felsőoktatási képzést az érintett regionális vagy kisebbségi nyelveken, vagy

ii. megteremtik a feltételeket, hogy e nyelveket mint egyetemi vagy felsőoktatási tárgyat tanulhassák, vagy

iii. amennyiben az állam szerepe a felsőoktatási intézményekkel fenntartott kapcsolatrendszerben nem teszi lehetővé az i. és ii. bekezdések alkalmazását, úgy bátorítják és/vagy engedélyezik a regionális vagy kisebbségi nyelveken folyó egyetemi oktatást, vagy egyéb felsőoktatási intézményben történő tanulást, vagy megteremtik a feltételeket, hogy e nyelveket mint egyetemi vagy felsőoktatási tárgyat tanulhassák;

f. i. intézkednek, hogy a felnőttoktatásnak és továbbképzésnek legyenek olyan tanfolyamai, melyek elsősorban vagy teljesen a regionális vagy kisebbségi nyelveken valósulnak meg, vagy

ii. e nyelveket a felnőttoktatás és a továbbképzés tárgyaiként javasolják, vagy

iii. amennyiben a közhatóságoknak nincs közvetlen hatáskörük a felnőttoktatásban, úgy előnyben részesítik és/vagy bátorítják e nyelvek használatát a felnőttoktatásban és továbbképzésben;

g. intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy biztosítsák annak a történelemnek és kultúrának az oktatását, amelyet a regionális vagy kisebbségi nyelvek hordoznak;

h. biztosítják az oktatók részére a Fél által az a-g. bekezdések közül elfogadottak megvalósításához szükséges alap- és továbbképzést;

i. létrehoznak felügyelő szerve(ke)t a regionális vagy kisebbségi nyelvek oktatásának megteremtésében és fejlesztésében tett intézkedések és elért előrehaladás figyelemmel

kísérése és a kérdésekről nyilvánosságra hozandó időszakos jelentések elkészítése céljából.

2. Az oktatásügy vonatkozásában azokban a körzetekben, amelyek nem minősülnek a regionális vagy kisebbségi nyelvek által hagyományosan használt körzetnek, ha azt a regionális vagy kisebbségi nyelvet használók száma indokolja, a Felek vállalják, hogy engedélyezik, bátorítják vagy létrehozzák a regionális vagy kisebbségi nyelven történő oktatást vagy az ilyen nyelvek oktatását valamennyi megfelelő oktatási szinten.

9. Cikk - Igazságszolgáltatás

1. Az olyan igazságszolgáltatási kerületekben, ahol a regionális vagy kisebbségi nyelvet használó

személyek száma az alábbi intézkedések megtételét indokolja, a Felek e nyelvek mindegyike helyzetének megfelelően, és azzal a feltétellel, hogy a jelen bekezdés által nyújtott lehetőségek kihasználását nem minősíti a bíró az igazságszolgáltatás rendes ügymenetét akadályozónak, vállalják, hogy

a. büntetőeljárásokban:

- i. biztosítják, hogy az igazságszolgáltatási hatóságok az egyik fél kérelmére az eljárást a regionális vagy kisebbségi nyelveken folytassák, és/vagy
- ii. garantálják a vádlott jogát, hogy saját regionális vagy kisebbségi nyelvét használja, és/vagy
- iii. biztosítják, hogy az indítványok, az írásos és szóbeli bizonyítékok ne minősülhessenek pusztán azon az alapon elfogadhatatlanoknak, hogy regionális vagy kisebbségi nyelven készültek, és/vagy
- iv. az igazságszolgáltatási eljáráshoz kapcsolódó okmányokat kérelemre a regionális vagy kisebbségi nyelveken is kiállítják, ha szükséges, tolmácsok és fordítások igénybevételével úgy, hogy az ne jelentsen az érdekelteknek külön költséget;

b. polgári eljárásokban:

- i. biztosítják, hogy az igazságszolgáltatási hatóságok az egyik fél kérésére az eljárást a regionális vagy kisebbségi nyelveken folytassák, és/vagy
- ii. megengedik, hogy amennyiben egy peres félnek személyesen kell megjelennie a bíróság előtt, úgy ott saját regionális vagy kisebbségi nyelvét használja anélkül, hogy az számára külön költséget jelentsen, és/vagy
- iii. megengedik a regionális vagy kisebbségi nyelven készült dokumentumok és bizonyítékok benyújtását, ha szükséges tolmácsok és fordítások segítségével;

c. a közigazgatási ügyekben illetékes igazságszolgáltatási szervek előtti eljárásokban:

- i. biztosítják, hogy az igazságszolgáltatási szervek az egyik fél kérésére az eljárást a regionális vagy kisebbségi nyelveken folytassák, és/vagy
- ii. megengedik, hogy amennyiben egy peres félnek személyesen kell megjelennie az igazságszolgáltatási szerv előtt, úgy ott saját regionális vagy kisebbségi nyelvét használja anélkül, hogy az számára külön költséget jelentene, és/vagy
- iii. megengedik regionális vagy kisebbségi nyelveken készült dokumentumok és bizonyítékok benyújtását, ha szükséges, tolmácsok és fordítások segítségével;

d. intézkednek, hogy a fenti b. és c. bekezdések i. és iii. pontjainak végrehajtása, valamint a tolmácsok és fordítások esetleges alkalmazása az érdekeltek számára ne jelentsen többletköltséget.

2. A Felek vállalják, hogy

a. nem minősítik érvénytelennek az államban készült jogi okmányokat pusztán azon az alapon, hogy egy regionális vagy kisebbségi nyelven íródtak; vagy

b. nem minősítik a Felek között érvénytelennek az országban készült jogi okmányokat pusztán azon az alapon, hogy egy regionális vagy kisebbségi nyelven készültek, és biztosítják, hogy azok az érdekelt, de e nyelvet nem beszélő harmadik Féllel szemben is felhívhatók legyenek, azzal a

feltétellel, hogy az okmány tartalmát az azt felhívni kívánó(k) velük megismerteti(k); vagy

c. nem minősítik a Felek között érvénytelennek az országban készült jogi okmányokat pusztán azon az alapon, hogy egy regionális vagy kisebbségi nyelven készültek.

3. A Felek vállalják, hogy kisebbségi vagy regionális nyelveken hozzáférhetővé teszik a legfontosabb állami törvényszövegeket, valamint azokat, amelyek különösen érintik e nyelvek használóit, feltéve, hogy e szövegek másként nem hozzáférhetők.

10. Cikk - Közigazgatási hatóságok és közszolgálati szervek

1. Az állam azon közigazgatási kerületein, ahol a regionális vagy kisebbségi nyelvet használó személyek száma az alábbi intézkedéseket indokolja, a Felek a nyelvek mindegyike helyzetének megfelelően, abban a mértékben, ahogy az ésszerűen lehetséges, vállalják, hogy

a. i. gondoskodnak arról, hogy a közigazgatási hatóságok a regionális vagy kisebbségi nyelveket használják, vagy

ii. gondoskodnak arról, hogy a közösséggel kapcsolatban álló tisztviselők a regionális vagy kisebbségi nyelveket használják azokkal a személyekkel fennálló kapcsolataikban, akik hozzájuk ezeken a nyelveken fordulnak, vagy

iii. gondoskodnak arról, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelveket használók szóbeli és írásbeli kérelmeket ezeken a nyelveken nyújthassanak be, és választ is ezeken a nyelveken kapjanak, vagy

iv. gondoskodnak arról, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelveket használók írásbeli és szóbeli kérelmeket ezeken a nyelveken nyújthassanak be, vagy

v. gondoskodnak arról, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelveket használók jogérvényesen nyújthassanak be ilyen nyelvű dokumentumot;

b. széles körben használt közigazgatási szövegeket és formanyomtatványokat a lakosság számára, regionális vagy kisebbségi nyelveken, illetve kétnyelvű változatokban tesznek közzé;

c. megengedik, hogy a közigazgatási hatóságok dokumentumokat regionális vagy kisebbségi nyelven készítsenek.

2. Azon helyi és regionális hatóságokat illetően, melyek területén a regionális vagy kisebbségi nyelveket használók száma az alábbi intézkedéseket indokolja, a Felek vállalják, hogy megengedik és/vagy bátorítják:

a. a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát a regionális vagy helyi közigazgatásban;

b. a regionális vagy kisebbségi nyelveket használóknak azt a lehetőséget, hogy szóbeli vagy írásbeli kérelmeket ezeken a nyelveken nyújthassanak be;

c. a regionális testületek hivatalos dokumentumaikat a regionális vagy kisebbségi nyelveken is közzétegyék;

d. a helyi testületek dokumentumaikat a regionális vagy kisebbségi nyelveken is közzétegyék;

e. hogy a regionális testületek közgyűlési vitáiban a regionális vagy kisebbségi nyelveket használják, ami azonban nem zárja ki az állam hivatalos nyelvének/nyelveinek használatát;

f. hogy a helyi testületek közgyűlési vitáiban a regionális vagy kisebbségi nyelveket használják, ami azonban nem zárja ki az állam hivatalos nyelvének/nyelveinek használatát;

g. a helyneveknél a regionális vagy kisebbségi nyelveken hagyományos és helyes formák használatát vagy elfogadását, ha szükséges a hivatalos nyelv(ek) szerinti elnevezésekkel együttesen

használva.

3. A közigazgatási hatóságok vagy az ő nevükben tevékenykedő más személyek általműködtetett közszolgálati szerveket illetően a Szerződő Felek a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatának területein e nyelvek mindegyike helyzetének megfelelően, abban a mértékben, ahogyan az ésszerűen lehetséges, vállalják, hogy

- a. gondoskodnak arról, hogy használják a regionális vagy kisebbségi nyelveket a szolgáltatások nyújtásakor; vagy
- b. megengedik a regionális vagy kisebbségi nyelveket használóknak, hogy kérelmet ezeken a nyelveken terjesszenek elő, és úgy is kapjanak rá választ; vagy
- c. megengedik a regionális vagy kisebbségi nyelveket használóknak, hogy kérelmet ezeken a nyelveken terjesszenek elő.

4. Az 1., a 2. és a 3. bekezdések közül általuk elfogadott rendelkezések végrehajtására tekintettel a Felek vállalják, hogy az alábbi intézkedések közül egyet vagy többet meghoznak:

- a. az esetleges szükséges fordítás vagy tolmácsolás;
- b. elegendő számú köztisztviselő és más közalkalmazott foglalkoztatása, és ha szükséges, képzése;
- c. azoknak az igényeknek a lehetséges mértékű kielégítése, melyek arra irányulnak, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatának területein a regionális vagy kisebbségi nyelvet ismerő köztisztviselőket nevezzenek ki.

5. A Felek vállalják, hogy megengedik a családneveknek az érdekeltek kérésére a regionális vagy kisebbségi nyelveken történő használatát és felvételét.

11. Cikk - Tömegtájékoztatási eszközök

1. A regionális vagy kisebbségi nyelvek használói számára, e nyelvek használatának területein, és e nyelvek mindegyike helyzetének megfelelően, abban a mértékben, ahogy a közhivatalok közvetlen vagy közvetett módon hatáskörrel, hatósági jogkörrel vagy szereppel bírnak e területen, és tiszteletben tartva a tömegtájékoztatási eszközök függetlenségének és autonómiájának elveit, a Felek vállalják, hogy

a. abban a mértékben, ahogy a rádió és televízió közszolgálatot lát el

i. biztosítják legalább egy-egy, a regionális vagy kisebbségi nyelveken sugárzó rádióállomás és televíziós csatorna létesítését, vagy

ii. bátorítják és/vagy megkönnyítik legalább egy-egy, a regionális vagy kisebbségi nyelveken sugárzó rádióállomás és televíziós csatorna létesítését, vagy

iii. megteszik a megfelelő intézkedéseket, hogy a műsorszórók regionális vagy kisebbségi nyelveken készült műsorokat is programjukba iktassanak;

b. i. bátorítják és/vagy megkönnyítik legalább egy, a regionális vagy kisebbségi nyelveken sugárzó rádióállomás létesítését, vagy

ii. bátorítják és/vagy megkönnyítik regionális vagy kisebbségi nyelven készült rádióműsorok rendszeres sugárzását;

c. i. bátorítják és/vagy megkönnyítik legalább egy, a regionális vagy kisebbségi nyelveken sugárzó televíziós csatorna létesítését, vagy

ii. bátorítják és/vagy megkönnyítik regionális vagy kisebbségi nyelveken készült

televízió-műsorok rendszeres sugárzását;

d. bátorítják és/vagy megkönnyítik regionális vagy kisebbségi nyelvű audiovizuális műalkotások készítését és terjesztését;

e. i. bátorítják és/vagy megkönnyítik legalább egy, regionális vagy kisebbségi nyelveket használó sajtóorgánium létesítését és/vagy fenntartását, vagy

ii. bátorítják és/vagy megkönnyítik regionális vagy kisebbségi nyelveken készült sajtócikkek rendszeres közlését;

f. i. ha jogszabály lehetővé teszi általában a tömegtájékoztatás pénzügyi támogatását, fedezik a regionális vagy kisebbségi nyelveket használó tömegtájékoztatási eszközök többletköltségeit, vagy

ii. kiterjesztik a létező pénzügyi támogatási intézkedéseket a regionális vagy kisebbségi nyelvű audiovizuális műalkotásokra;

g. támogatják regionális vagy kisebbségi nyelveket használó tömegtájékoztatási eszközök számára újságíróknak és egyéb személyzetnek a képzését.

2. A Felek vállalják, hogy biztosítják a szomszédos országokból egy regionális vagy kisebbségi nyelvvel azonos vagy hasonló nyelven készült rádió- és televízióadások közvetlen vételének szabadságát, és nem támasztanak akadályt a szomszéd országok ilyen nyelvű rádió- és televízióadásainak továbbsugárzása elé. Ezen túlmenően gondoskodnak arról, hogy egy regionális vagy kisebbségi nyelvvel azonos vagy ahhoz hasonló nyelven gyakorolt szólásszabadság és az információáramlás szabadsága elé az írott sajtót illetően semminemű korlátozás ne tétessék. Fent említett szabadságjogok gyakorlása, mivel az kötelezettségeket és felelősséget is tartalmaz, a nemzetbiztonság, a területi integritás vagy a közbiztonság, a közrend védelme és a bűncselekmények elkövetésének megakadályozása, az egészség vagy a közkerülés védelme, mások jó hírnevének és jogainak védelme, bizalmas jellegű információk kiszivárgásának megakadályozása, vagy az igazságszolgáltatás tekintélye és pártatlanságának biztosítása érdekében a törvény által előírt, egy demokratikus társadalomban szükséges eljárási szabályoknak, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak rendelhető alá.

3. A Felek gondoskodnak arról, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelveket használók érdekeit képviseltesék vagy vegyék tekintetbe a törvényeknek megfelelően esetleg létrehozott, a tömegtájékoztatási eszközök szabadságát és pluralizmusát garantáló testületekben.

12. Cikk - Kulturális tevékenység és kulturális létesítmények

1. A kulturális tevékenységre és a kulturális létesítményekre - különösen a könyvtárakra, videotékákra, kulturális központokra, múzeumokra, archívumokra, akadémiákra, színházakra és filmszínházakra, valamint irodalmi és filmművészeti alkotásokra, a nép kulturális önkifejezésére, fesztiválokra és - ideértve egyebek között az új technológiák használatát - a kulturális iparra vonatkozóan, azokon a területeken, ahol e nyelveket beszélnek és abban a mértékben, ahogy a hatóságoknak ezen a téren hatáskörük, hatósági jogkörük vagy szerepük van, a Felek vállalják, hogy

a. bátorítják a regionális vagy kisebbségi nyelveken történő önkifejezést, valamint az ilyen kezdeményezéseket, és elősegítik az ezeken a nyelveken készült műalkotások megismerésének különböző módjait;

b. támogatják a regionális vagy kisebbségi nyelveken készült műalkotások más nyelveken történő megismerését lehetővé tevő különböző módokat, a fordítások, a szinkronizálás, az utószinkronizálás és a feliratozás segítségével és fejlesztésével;

c. támogatják a más nyelveken készült műalkotások regionális vagy kisebbségi nyelveken történő

megismerésének lehetővé tételét, a fordítások, a szinkronizálás, az utószinkronizálás és a feliratozás segítségével és fejlesztésével;

d.1 gondoskodnak arról, hogy a különböző fajtájú kulturális tevékenységek szervezéséért vagy támogatásáért felelős szervezetek az általuk kezdeményezett vagy támogatott tevékenységeikbe megfelelő mértékben beiktassák a regionális vagy kisebbségi nyelvek és kultúrák ismeretét és használatát;

e.2 gondoskodnak arról, hogy a kulturális tevékenységek szervezéséért vagy támogatásáért felelős szervezeteknek olyan személyzet álljon rendelkezésére, amely teljes mértékben ismeri az adott regionális vagy kisebbségi nyelvet, valamint a lakosság többi részének nyelvét/nyelveit;

f. támogatják a regionális vagy kisebbségi nyelveket használók képviselőinek közvetlen részvételét az eszközök biztosításában és a kulturális programok tervezésében;

g. bátorítják és/vagy megkönnyítik olyan szervezet(ek) létesítését, amely(ek) a regionális vagy kisebbségi nyelveken készült műalkotások gyűjtéséért, rögzítéséért és a közönségnek történő bemutatásáért felelős(ek);

h. ha szükséges, létrehoznak és/vagy támogatnak és finanszíroznak fordítói szolgáltatásokat és terminológiai kutatásokat arra való különös tekintettel, hogy megőrizték és fejlesszék minden regionális vagy kisebbségi nyelven a kellő közigazgatási, kereskedelmi, gazdasági, társadalmi, technológiai vagy jogi terminológiát.

2. Azokat a területeket illetően, amelyek kívül esnek a regionális vagy kisebbségi nyelvek hagyományos használati területein, a Felek vállalják, hogy az előző bekezdésnek megfelelően megengedik, bátorítják és/vagy biztosítják a megfelelő kulturális tevékenységeket és kulturális létesítményeket, amennyiben azt valamely regionális vagy kisebbségi nyelvet használók száma indokolja.

3. A Felek vállalják, hogy külföldön megvalósuló kulturális politikájukban kellő helyet biztosítanak a regionális vagy kisebbségi nyelveknek és annak a kultúrának, amelyet e nyelvek hordoznak.

13. Cikk - Gazdasági és társadalmi élet

1. A gazdasági és társadalmi tevékenységeket illetően a Felek az ország egészére nézve vállalják, hogy

a. kiiktatnak jogalkotásukból minden olyan rendelkezést, mely igazolható okok nélkül tiltja vagy korlátozza a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát a gazdasági vagy társadalmi élet dokumentumaiban, különösen a munkaszerződésekben és az olyan technikai dokumentumokban, mint a termékek és felszerelések használati útmutatói;

b. megtiltják, hogy a vállalatok belső szabályzataiba és a magánokiratokba, legalábbis amelyek az azonos nyelvet beszélők között jöttek létre, a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát kizáró vagy korlátozó Cikkék kerüljenek;

c. fellépnek az olyan gyakorlattal szemben, mely elbátortalanít a regionális vagy kisebbségi nyelveknek a gazdasági vagy társadalmi tevékenységek keretei között történő használatától;

d. a fenti pontokban jelzettektől eltérő módokon megkönnyítik és/vagy bátorítják a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát.

2. A gazdasági és társadalmi tevékenység tekintetében, a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatának területein, abban a terjedelemben, ahogy a hatóságok hatáskörrel bírnak, és az ésszerűen lehetséges mértékben, a Felek vállalják, hogy

a. pénzügyi és bankügyi szabályzataikban meghatározzák azokat a részletszabályokat, melyek lehetővé teszik a kereskedelmi szokásokkal összhangban a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát a fizetési utalványokon (csekkek, váltók, stb.) vagy egyéb pénzügyi okmányokon, illetve adott esetben gondoskodnak az ilyen rendelkezések megvalósításáról;

- b. a közvetlen ellenőrzésük alá tartozó gazdasági és társadalmi szektorokban (közszektor) a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatát bátorító tevékenységet folytatnak;
- c. gondoskodnak arról, hogy az olyan létesítmények, mint a kórházak, nyugdíjasházak, otthonok lehetőséget biztosítsanak arra, hogy az egészségügyi, életkori vagy egyéb okból gondozásra szorulókat regionális vagy kisebbségi nyelvükön fogadják és kezeljék;
- d. megfelelő módon gondoskodnak arról, hogy a biztonsági felhívásokat a regionális vagy kisebbségi nyelveken is megfogalmazzák;
- e. regionális vagy kisebbségi nyelveken is hozzáférhetővé teszik a fogyasztók jogait érintő, az illetékes hatóságok által adott információkat.

14. Cikk - Határokon túli cserekapcsolatok

A Felek vállalják, hogy

- a. olyan módon alkalmazzák a létező és olyan államokkal szemben fennálló kötelezettséget tartalmazó két- és többoldalú megállapodásokat, ahol ugyanazt a nyelvet azonos vagy hasonló formában használják, vagy - ha szükséges - olyanok megkötésére törekednek, hogy azok segítsék elő az érintett államokban élő, azonos nyelvet használók közötti kapcsolatokat a kultúra, az oktatás, az információ, a szakképzés és a továbbképzés területén;
- b. a regionális vagy kisebbségi nyelvek érdekében megkönnyítik és/vagy támogatják a határokon túli együttműködést, különösen annak a területnek a regionális vagy helyi szervei közötti együttműködést, ahol ugyanazt a nyelvet azonos vagy hasonló formában használják.

IV. Rész

A Karta végrehajtása

15. Cikk - Időszaki jelentések

- 1. A Felek, a Miniszteri Bizottság által később meghatározandó formában, rendszeres időszakonként jelentést nyújtanak be az Európa Tanács Főtitkárának a jelen Karta II. Részének megfelelően követett politikájukról és a III. Rész elfogadott rendelkezéseinek végrehajtására tett intézkedéseikről. Az első jelentést a Kartának az illető állam tekintetében történt hatálybalépését követő egy éven belül, majd a többi jelentést az első jelentést követően háromévenként kell benyújtani.
- 2. A Felek nyilvánosságra hozzák jelentéseiket.

16. Cikk - A jelentések megvizsgálása

- 1. Az Európa Tanács Főtitkárának a 15. Cikk szerint benyújtott jelentéseket a 17. Cikknek megfelelően létrehozott szakértői bizottság vizsgálja meg.
- 2. Valamely aláíró Fél országában jogszerűen létesült testületek vagy egyesületek felhívhatják a szakértői bizottság figyelmét ezen aláíró Félnek a jelen Karta III. Része értelmében vállalt kötelezettségeit illető kérdésekre. Az érdekelt Féllel történt konzultáció után a szakértői bizottság ezeket az információkat a jelen Cikk 3. bekezdésében említett jelentés elkészítése során figyelembe veheti. Ezek a testületek vagy egyesületek az aláíró Félnek a II. Részben foglaltak értelmében követett politikájára vonatkozó nyilatkozatokat is betérjeszhetnek.
- 3. Az 1. bekezdésben jelzett jelentések és a 2. bekezdésben jelzett információk alapján a szakértői bizottság a Miniszteri Bizottság számára jelentést készít. A jelentéshez mellékelik a Felek megjegyzéseit, amelyek megtételére őket felkéri, és a jelentést nyilvánosságra hozhatják.
- 4. A 3. bekezdésben jelzett jelentés tartalmazza különösen a szakértői bizottságnak a Miniszteri Bizottsághoz címzett javaslatait, ez utóbbi testület által, egy vagy több Félhez szükség szerint

intézendő ajánlás előkészítésére.

5. Az Európa Tanács Főtitkára a Karta végrehajtásáról a Parlamenti Közgyűlésnek részletes, kétévenkénti jelentés készít.

17. Cikk - Szakértői bizottság

1. A szakértői bizottság részes Felenként egy-egy tagból áll, akiket az érintett állam által ajánlott, köztisztviselőben álló és a Karta által szabályozott kérdésekben elismert szaktekintélyek listájáról a Miniszteri Bizottság nevez ki.

2. A bizottság tagjait hat évre nevezik ki, és megbízásuk megújítható. Ha valamelyik tag megbízatásának nem tud eleget tenni, helyét az 1. bekezdésben foglalt eljárásnak megfelelően töltik be, és a kinevezett utód tiszttségét elődje hivatalviselési idejének hátralévő időszakában viseli.

3. A szakértői bizottság maga állapítja meg eljárási szabályait, Titkárságát az Európa Tanács Főtitkára biztosítja.

V. Rész

Záró rendelkezések

18. Cikk

A jelen Karta az Európa Tanács tagállamai számára áll nyitva aláírásra, megerősítést, elfogadást vagy jóváhagyást igényel. A megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratokat az Európa Tanács Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

19. Cikk

1. A jelen Karta az azt követő harmadik hónap lejártá utáni hónap első napján lép hatályba, amikor öt állam kifejezte az Európa Tanács Főtitkárának, hogy a 18. Cikk rendelkezéseinek megfelelően a Kartát magára nézve kötelezőnek ismerte el.

2. Minden olyan állam vonatkozásában, amely később fejezi ki arra irányuló beleegyezését, hogy a Kartát magára nézve kötelezőnek ismerje el, a Karta a megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezését követő harmadik hónap lejártá utáni hónap első napján lép hatályba.

20. Cikk

1. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága a jelen Karta hatálybalépését követően a Kartához történő csatlakozásra bármely olyan államot meghívhat, amely nem tagja az Európa Tanácsnak.

2. A Karta minden csatlakozó állam vonatkozásában a csatlakozási okiratnak az Európa Tanács Főtitkáránál történő letétbe helyezését követő harmadik hónap lejártá utáni hónap első napján lép hatályba.

21. Cikk

1. Minden állam az aláírás vagy a megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésének időpontjában a jelen Karta 7. Cikkének 2-5. bekezdéseihez egy vagy több fenntartást tehet. Semmilyen más fenntartás nem megengedett.

2. Minden, az előző bekezdés szerint fenntartást tevő állam azt egészben vagy részben, az Európa Tanács Főtitkárához intézett értesítéssel visszavonhatja. A visszavonás az értesítésnek a Főtitkár által történt kézhezvételétől fogva válik hatályossá.

22. Cikk

1. Minden állam bármely időpontban a jelen Kartát az Európa Tanács Főtitkárához intézett értesítéssel felmondhatja.

2. A felmondás az értesítésnek a Főtitkár által történt kézhezvételétől számított hat hónapos időszak

leteltét követő hónap első napján válik hatályossá.

23. Cikk

Az Európa Tanács Főtitkára értesíti a Tanács államait és a jelen Kartához csatlakozó minden államot:

- a. minden aláírásról;
- b. minden megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okirat letétbe helyezéséről;
- c. a jelen Kartának a 19. és 20. Cikkék szerinti hatálybalépésének minden időpontjáról;
- d. minden, a jelen Kartát érintő okiratról, értesítésről vagy közlésről.

Fentiek hitelül a kellő módon meghatalmazott alulírottak aláírták a jelen Kartát.

Készült Strasbourgban, az 1992. évi november hó 5. napján, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, melyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles. Az Európa Tanács Főtitkára az Európa Tanács valamennyi tagállama és a jelen Kartához csatlakozásra meghívott minden állam részére hiteles másolatot küld.